

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In die S. Andreae

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

PARS II.

Continens EVANGELIA FESTIVALIA.

In Die S. Andreae.

Evang. Matth. 4. vers. 18. 22.

Quemadmodum olim in V. T. Deus Ter O. Maximus ex Ægypti aquis parvulum Moſen à matre expoſitum eduxit, ut eum deinde ſuum apud Pharaonem legatum, & univerſi populi Iſraelitici Principem & Legiſlatorem conſtitueret, Exod. 2. & ſeqq. Sic tempore N. T. omnipotens Dei Filius non minori miraculo piſcatorem humilem, Andream nomine, ab aquis Tiberiadis eduxit, ut ipſum deinde myſteriorum ſuorum interpretem, Evangelii Doctorem, paſſionis teſtem, & de Principibus Eccleſiæ unum conſtitueret. Ideò enim feſtivities ejus primas tenet inter ſolemnitates Apoſtolicas, quia primus omnium ad Apoſtolatum vocatus eſt, ut prælecta pericope teſtatur.

Patria ejus fuit Bethſaida, Johan. 1. verſ. 44. Patrem habuit Johannam ſive Jonam, Matth. 16. v. 17. Fratrem verò Petrum, qui propterea etiam Barjonas, i. e. filius Jona dictuſeſt, Joh. 1. v. 42. Profeſſione fuit piſcator. Primùm ſe adjunxit diſcipulis Johannis Baptiſtæ. Cùm verò Johannes die quodam Jeſum intuitus ambulantiem diceret: Ecce, agnus Dei, ſtatim cum diſcipulo altero Jeſum ſecutus eſt, & fratrem ſuum Simonem

etiam adduxit, Joh. 1. v. 36. ſeqq. Poſt aſcenſionem Chriſti cum reliquis Apoſtoliſ abiit in univerſum mundum, & prædicavit Evangelium in Scythia & vicinis regionibus, itemque in Cappadocia, Galilæa, Bithynia, uſque ad Pontum Euxinum. Tandem Patris Civitate Achajæ cruci affixus martyrium ſubiit.

Nos ut juxta præſcriptum Apoſtolicum Ebr. 13. v. 7. memoriam ejus recolamus, Evangelii ordinarii explicationem ad manus ſumemus, viſuri

I. Chriſti vocantis clementiam.

II. Promptam vocatorum obedientiam.

J. J.

EXEGESIS.

Verè de Meſſia prædixit Rex & Prophetæ, quod veſtigia ejus ſtillatura ſint pinguedinem, Pl. 65. verſ. 12. quocunq; enim venit, benedictio ipſum largiſſima ſemper comitata eſt. Exemplum habemus in prælecta pericope, ubi Chriſtus ambulante dicitur juxta mare Galilææ, nec ſine ſtillidid pinguedinis, vocavit enim Petrum & Andream, Jæobum & Johannem ad manus Apoſtolicum; ut eſſent columna Eccleſiæ

ad

ad consummationem Sanctorum in opus ministerii, Eph. 4. v. 11. 12. in quo actu declaravit bonitatem & clementiam suam.

Vid. par. 3. I. Accessu. Nam idem ad mare Galilææ secessit & in littore ambulavit, ut piscatores hosce sibi acquirat, nimirum prævenit nos gratiâ suâ, & ubique locorum præsentiam suam gratiosam fidelibus exhibet, etiam in medio mari tribulationum versantibus, quando abyssus abyssum invocat, Ps. 42. v. 8. noli igitur abjicere animum. Christus ambulat in littore, & non procul abest ab unoquoque nostrum, Actor. 17. v. 27. juxta promissionem Es. 43. v. 2. Matth. 18. v. 20.

II. Aspectu. Vidit enim duos fratres, ut Evangelista testatur, sed fuit aspectus ille

1. *Amicabilis.* Videt aliâ omnia à seculo in seculum, & nihil est absconditum ab oculis ejus, Sir. 40. v. 25. Sed hîc Petrum & Andream peculiari modo respicit, oculis nimirum gratiæ, quibus respicere solet hos, quos diligit. Exempla vide Luc. 22. v. 61. Matth. 9. v. 9. Luc. 19. v. 5. Eodem modo respicit adhuc hodie pauperulos & contritos spiritu, qui sermones ejus tremunt, Es. 66. v. 2. adde Pl. 33. v. 18.

Tu cave, negligas hunc intuitum, ut civis Hierosolymitani, Luc. 19. v. 41. aliâ in ira sua te aliquando aspiciet, & in eum locum detrudet, ubi impii lucem nunquam videbunt, Ps. 49. v. 20.

2. *Memorabilis.* Videt enim duo fratrum paria, eademque ad Apostolatam vocat. Hoc ipso fraternam charitatem commendat omnibus Christianis, & inprimis his, qui uni Ecclesiæ præfunt, & collegialem sibi invicem operam præstare debent, ut uno pariter animo per fidem Evangelii decertantes, Phil. 1. v. 27. vinculum pacis incorruptum servant, Eph. 4. v. 3. ibi promit-

tit Deus benedictionem & vitam usque in seculum, Ps. 133. v. 4.

Describuntur hi fratres

1. *Ratione nominis,* nimirum vocabantur, Simon, Andreas, Jacobus & Johannes. Nomina illa habent suas emphases, & quatuor egregias virtutes nobis in mentem revocant, quibus omnes fideles Ecclesiæ Pastores studere debent, ut imitentur

1. *Simonis in auscultando sedulitatem.* Simon idem est quod auditor, talis revera fuit Petrus, qui multas egregias conciones ex ore Christi audivit, & quod audivit, postea aliis prædicavit, ut ipse inquit, 2. Pet. 1. v. 16. 17. 18. His vestigiis adhuc hodie omnes fideles Ecclesiæ ministri insistere debent, ut ad pedes Christi sedeant, & nihil loquantur, nisi quod à Christo audiverunt & didicerunt. Ipse siquidem est Propheta ille magnus, quem commendavit nobis Pater cælestis, Deut. 18. v. 15. Matth. 17. v. 5.

2. *Andree in tolerando virilitatem.* Andreas idem est quod fortis & robustus. Talis fuit Andreas, qui post multas persecutiones tandem cruci affixus est, sed omnia masculosè pertulit, & Christo fidem servavit usque ad mortem, idem corona vitæ ipsi imposita est, Apoc. 2. v. 10. Virtus hæc omnibus Ecclesiæ ministris maximè necessaria est, quid enim prædicare verbum, quam derivare in se furorem totius inferni & Satanæ? inquit Lutherus. Forti igitur & imperterrito animo opus est, si quis officio suo strenuè defungi, & coronam immarcescibilem tandem consequi velit. Exemplo potest esse Jer. 17. v. 16. Paulus, Act. 20. v. 23. qui enim mundo placere studet, Christi discipulus esse non potest, Gal. 1. v. 10.

3. *Jacobi in supplantando severitatem.* Jacobus idem est quod supplantator. Ita fide-

fidelis Ecclesie minister supplantare debet
(1) *Falsa docentes*, Tit. L. v. 10. (2) *prave viventes*, El. 58. v. 1. Ezech. 3. v. 17. 1. Tim. 5. v. 20.

4. *Johannis in consolando iucunditatem.* Johannes idem est quod gratiofus. Talis sit oportet omnis fidelis Ecclesie minister, ut post conciones legis pœnitentibus gratiam Dei annunciet, ne in peccatis desperent, sed in Christo sese erigant, qui propitiatio est pro totius mundi peccatis, 1. Joh. 2. v. 1. Hæ sunt duæ virgæ, Zach. II. v. 7.

2. *Ratione muneris*, quod fuerint piscatores, unde perspicimus

1. *Dei morem*, qui abjecta & humilia eligere solet, 1. Cor. 1. v. 26. 27. & piscatores ἀγαπητάς ἡμῶν ἰδιώτας Act. 4. v. 13. ad Apostolatam vocavit, ut doceret ministerii efficaciam non personæ docentis, sed mittentis & vocantis ascribendam esse, 1. Cor. 3. v. 5.

2. *Opificiorum honorem.* Dum enim Christus piscatores ad Apostolatam vocat, docet simul, quid valeant coram ipso opera manuarum, nimirum à Deo sunt, qui Bezaleel & Ahaliab replevit spiritu sapientiæ & intelligentiæ, Ex. 31. v. 3. seqq. & fabrum creavit, El. 54. v. 16. & adhuc dona sua prout vult, distribuit, 1. Cor. 12. v. 11. imò benedictionem suam ipsis promittit Pl. 128. v. 2.

Videant modò, ut sint in officio suo fideles juxta præceptum Apostolicum, Rom. 12. v. 7. & labores manuum suarum manducant, Pl. 128. v. 2. nec opus laboriosum odeant, quia Dominus ordinavit, Sir. 7. v. 1.

3. *Ratione operis.* Quidam enim retia emittunt, quidam retia sarcunt. Ita singuli opifices opificia sua fideliter tractent. Nam sedula manus dirat, Prov. 10. v. 4. discant etiam parci esse & sarcire retia sua.

Qui enim minuta non comparcit, decrescit de die in diem, Sir. 19. v. 1.

III. *Affatu.* Nam venite post me, inquit, ego faciam vos piscatores hominum. Ubi habemus

1. *Verba mandati.* Venite post me. Quæ nobis suo exemplo, & vestigia quasi reliquit innocentie & patientie, ut sequamur illa, 1. Pet. 2. vers. 21. si tandem cum Christo per angusta ad angusta transire velimus, Luc. 24. v. 26.

2. *Verba promissi.* Nam faciam vos, inquit, piscatores hominum, & hoc ipso ministerii Ecclesiastici dignitatem, laboriositatem, necessitatem sub typo piscaturæ corporalis quasi depingit. Dignitatem in eo, quia circa animas hominum capiendas occupatur, quas filius Dei proprio sanguine redemit, Act. 20. vers. 28. Laboriositatem in eo, quod in verbo laborandum, 1. Tim. 5. v. 17. vigilandum & non dormiendum est, ne inimicus homo zizania superfeminet, Matth. 13. v. 25. Necessitatem autem in eo, quod pleriq; in limo mundi ita sunt implicati, ut nisi extrahantur per rete Evangelii, in æternam perditionem demergantur, 2. Pet. 2. v. 20. *Vid. Excerpt. Hom. p. 666. Lit. min.*

De Secundo.

Vidimus Christi vocantis clementiam, videbimus etiam promptam vocatorum obedientiam, quam triplici effectu Evangelista commendat:

1. *Citò surgunt.* Εὐθέως est in Græco, & significatur hac particula, quod eo ipso momento, quo Christus eos vocaverit, citra ullam consultationem, promptos se & mox rigeros præbuerint.

Monent hoc exemplo omnes omninò Christianos, ut quando Christus adhuc per

ministros suos ad poenitentiam eos invitat, non differant illam, sed statim surgant & obtemperent, Psalm. 95. v. 8. Ebr. 3. v. 12. 13. 14. 15. qui vocationem hanc non attendit, sed nave securitatis sine ulla poenitentia in vasto peccatorum mari divagatur, & rete malitiae hinc inde laxat, videat, ne subitâ morte obruatur, & in lacum demergatur ardentem pice & sulphure, Apoc. 21. v. 8.

2. *Omnia relinquunt*, & quidem

1. *Retia*. Nec amplius piscaturam sectantur, sed Christo adherent, & in hoc omnem caram & operam collocant, ut officio suo satisfacere possint; Et docent nos hoc exemplo, ut spartam quisque suam ornare studeat, quae ipsi demandata est. Non tamen hoc ita intelligendum est, quasi fidelis Ecclesiae minister omnem prorsus curam oeconomicam abjicere debeat, siquidem Paulus ab Episcopo requirit, ut domus suae bene praesit, 1. Tim. 3. v. 5. & expressè scribit, quod is, qui domesticos suos negligat, sit Ethnico deterior, 1. Tim. 5. v. 8. sed ita tractanda sunt secularia, ne Ecclesiastica periclitentur, Act. 6. v. 2. & turpe lucrum quaeratur, 1. Tim. 3. v. 3. ut quidam inveniuntur, qui cauponariam exercent, magones sunt, mercatores, quandoque etiam Medici, Jurisconsulti & praetores, & hoc ipso magnam officio Ecclesiastico maculam affricant. Qui enim literis discendis incumbere debet otio ad hoc opus habet, & qui docendus est, ab aliis laboribus vacare debet. Qui tenet aratrum, & gloriatur in jaculo stimuli, & conversatur in operibus eorum, & enarratio ejus in filiis taurorum, cor suum dabit ad versandos sulcos, & vigilia ejus in sagina vaccarum, Sir. 38. v. 25. seq.

2. *Sodalitas*. Nam de filiis Zebedaei memorat Evangelista, quod reliquerint Patrem

suum cum mercenariis, quorum opera in piscatura hactenus usi fuerant, ut Marcus addit, c. 1. v. 20. Hoc observent etiam pii & fideles Ecclesiae ministri, ut mandatum Christi anteponant patri & matri, fratribus & sororibus, adeoque omnibus amicis & sodalibus, qui enim patrem & matrem plus amat quam me, non est me dignus, inquit Christus, Matth. 10. v. 37.

3. *Navigia*, quo nomine facultates terrenae intelliguntur, quas ad vocationem divinam relinquere debemus

& *Affectu*, ne cor iisdem apponamus, Psalm. 62. vers. 11. non enim census sed affectus est in crimine. Possidentes igitur sint tanquam non possideant, 1. Corinth. 7. v. 29. 30. 31.

β *Effectu*, quando necessitas exigit tempore persecutionis vel alius infortunii, vel etiam in extremo articulo vitae, tunc parati esse debemus, ut sequamur Christum etiam absque nave, absque reti, absque ullo honorum terrenorum subsidio, ingeminantes illud Jobi: Nudus egressus sum de utero matris, nudus revertar illuc, Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum, Job. 1. v. 21.

3. *Vocationem suscipiunt*. Nam secuti sunt ipsum, inquit Evangelista, & hoc ipso omnibus ministerii Candidatis facem quasi praefertunt, ne tergiverentur, quando ad officium aliquod Ecclesiasticum vocantur, ut Moyses, Ex. 4. v. 10. & Jeremias, c. 1. v. 6. sed spontè & promptè obediant. Non revocet nos census tenuitas, nam angelis praecipere potest, ut ipsis panem apportent, ut testatur exemplum Eliae, 1. Reg. 19. v. 6. non virium imbellicitas. Nam virtus ejus in infirmitate perficitur, 2. Cor. 12. vers. 9. non inscitia & ruditas, nam dabit ipsi ori sapientiam,

tiam, Matth. 10. vers. 19. Sequere igitur cum piscatoribus hęc vocationem Christi, & fidelis esto in minimis, tunc constituet te Do-

minus super multa, Matth. 25. vers. 21. Hoc mihi & tibi concedat Christus Jesus ter benedictus in secula, Amen.

In Die S. Thomæ.

Evangelium Joh. 20. vers. 24. 29.

Refert Moses Gen. 45. v. 26. & 28. de Jacobo Patriarcha, quod cum filii ejus ab itinere frumentationis reduces ipsi nunciassent, Josephum adhuc superstitem esse, & in terra Ægypti regnare, credere, illud præ gaudio non potuerit, sed potius somnium se audire existimaverit, donec post aliquot ipse dies suis oculis eum conspicatus sit; ubi exclamavit per *Exoritur* quasi pio admirationis sensu: Jam latus moriar, quia vidi faciem tuam.

Simile quid contingere videmus in hodierno Evangelio. Postquam enim reliqui Apostoli Thomæ Collegæ suo enarrant Christum à mortuis resuscitatum omnibus sibi redivivum apparuisse, credere profusus noluit, donec tandem suis eum conspiciens oculis & manibus contrectans octiduo post gaudio & stupore plenus exclamat: Dominus meus & Deus meus, q. d. Si tantâ polles virtute, ut crucifixus & mortuus proprio Marte resurgas, meus deinceps Dominus eris & Deus, cui serviam & confidam in seculum.

Accingemus nos sine ulteriori præfatione ad ipsius historię explicationem, quæ duabus partibus absolvitur, ut sunt:

I. *Lapsus Thomæ detestabilis.*

II. *Sublevatio Christi amicabile.*

J. J.

EXEGETIS.

Turbula seditiosæ factionis, Core, Da-

than & Abiran Deus tollere, inque laminas producere, & in altari suspendere jubet, Numer. 16. v. 38. Ita Thomæ incredulitatem quotannis repetit Ecclesia ad memoriam & correctionem, ut *lapsus majorum sit tremor minorum*. Hinc Bernhardus: Plus nobis, inquit, prodest Thomæ dubitatio, quam aliorum fides, dum per hoc exemplum quasi excitamur, ut *incredulitatem cane & angue pejus fugiamus*, & in vulneribus Christi nos abscondentes ad vitam æternam conservemur.

Tria autem circa lapsum Thomæ consideranda veniunt

I. *Persona notatio*, quæ describitur

1. *Ratione nominis*. Dicitur enim Thomas græcè *διδυμος*, latinè gemellus, quia cum fratre alio uno eodemque partu in lucem prodit, quales gemelli etiam Esau & Jacob fuerunt, Gen. 25. v. 24. mentis ejus sit Matth. 10. v. 3. Marc. 3. v. 18. Luc. 6. v. 15. Act. 1. v. 13. ubi reliquis Apostolis annumeratur, itemque Joh. 11. v. 16. & Joh. 14. v. 5. 6. Hoc nomē accepit Thomas in circumcissione, nec mutavit postea ad Apostolatam eventus, quod Pontifices Romani in usu habent. Autor fuit *Sergius II.* Is cum in baptismo sibi impositum haberet *Osporci, Seruissel*, ignominiosum sibi existimans, *Sergium se nominari voluit*, quam consuetudinem reliqui Pontifices imitati sunt omnes *excepto uno Marcello*, qui de mutando nomine ad-

S s 2

moni-

*Vid. infra.
part. 3. pag.
536. a.*